

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Pace.

În sfârșit, după grele opintiri și după spese enorme de atâtea și atâtea milioane, Europa poate să respire mai liber, căci fantoma războiului, ce plutea deasupra capetelor noastre, amenințându-ne în orice clipă, dispărea acum, pentru un interval destul de îndelungat.

Jertfele de sânge și sumele imense, ce s'au cheltuit cu războiul balcanic au satisfăcut deocamdată lăcomia acestui Moloch îngrozitor, care a răzbătut ca o fiară flămândă, din întunericul veacurilor trecute, până în lumina intență a veacului nostru de creștinism și civilizație.

Luptătorii din Balcani, după atâtea dovezi de eroism și după atâtea victime, ce au lăsat în urma lor, au răușit să ducă la izbândă un principiu, în numele căruia au pornit războiul: că adevărată puterea unui stat se distramă, în clipa când elementele ce-l alcătuiesc și îl susțin sunt neîndreptățite și jignite în drepturile lor cele mai elementare. Turcia era omul bolnav și somnulent; nu-și da seamă de nemulțămirea ce clocoteau în masele supușilor, până ce s'a pomenit într-o bună dimineață, că temelile pe cari își închipuia, că se spriginește sunt subminate și se prăbușesc una după alta, la cea dintâi zguduitură mai mare.

După război, răniții se transportă la spitale; morții se îngroapă, iar biruitorii își încunună fruntea cu laurii biruinții. În cazul de față, mortul e Turcia europeană, căreia îi mai rămâne singur Constantinopolul și un colțisor restrâns în preajma Bosforului; biruitorii își iau răsplata vredniciei lor și e destul de regretabil, că în lupta lor eroică, pornită în numele principiilor de

creștinism și naționalism, se amestecă și unele pagini rușinoase, ce vor arunca multă umbră asupra multelor biruințe, ce au raportat.

În urmă războiului, ce sa terminat acum — nu era decât o revanșă a subjugatilor pentru suferințele, ce le-au îndurat ei și întreagă Europa din partea acestor fanatici cutropitori, cari la jumătatea veacului al XV-lea, au însuflat groază și au scaldat, în sânge jumătatea Europei creștine. Acum, când războiul e pe sfârșite și numai câteva zile mai sunt, până la încheierea păcii definitive, înțelegem, că totul a decurs după acele nestremutate legi ale istoriei, ce se repetă cu precizie aproape matematică în viața popoarelor.

Turcia europeană era bolnavă de multă vreme — și bolile îndelungate se sfârșesc întotdeauna cu — moarte.

Succesele războinice ale aliaților balcanici au fost atât de neașteptate și de repezi, încât nu e mirare, că diplomația europeană a rămas surprinsă și ea, cedând încetul cu încetul din asigurările ei autoritative, cu cari încerca să spriginească temelile șubrede și dezastrul inevitabil al imperiului otoman. E explicabil deci, că biruitorii și-au pierdut și ei bunul cumpăt și s'au dedat la sălbătăcii și barbarii, ce nu mai erau compatibile cu principiile luminoase ale creștinismului și naționalismului, în numele căruia porniseră războiul.

Istoriograful acestui război nu va uita, de sigur, că o mare parte a biruințelor este a se atribui spriginului moral și material al ipocritei Rusii, acest sfinx cu două capete, ce promitea pace lumii întregi, iar de altă parte alimenta războiul, amenințând, în diferite rânduri să-l ridice la o conflagrație europeană, ale cărei urmări erau incalculabile.

În faza din urmă a războiului, când flăcările se potoliseră aproape, ipocrita Rusie alimenta până în clipa din urmă, atitudinea extraordinară de îndrăsneată și ridiculă în aceiași vreme, a Muntenegrului. Reprezentanții puterilor căzuseră de acord, că orașul Scutari nu poate să rămână pradă Muntenegrului, ci să fie pentru viitor, o parte constitutivă a Albaniei. Nichita, spriginit pe față de Sârbi, iar pe ascuns de ruși, l'a ocupat totuși, sfidând întreagă opinia europeană și amenințând încă odată lumea cu flăcările unui război general.

Intervenția energică a Austro-Ungariei a pus capet acestei fanfanorade și cu aceasta spectrul înspăimântător al războiului a dispărut.

Totul va reintra în alvia obișnuită a zilelor de pace, deși rămâne, ca un document trist al veacului nostru de civilizație, că vechia axiomă e și astăzi în deplină vigoare:

Si vis pacem, para bellum!

Cine poate fi alegător dietal?

Conform legii electorale din 1874, pe baza cărăia se rectifică și în anul acesta listele alegătorilor de deputați dietali, ca cineva să aibă drept de vot, ca condițiune generală, sine quanon, trebuie să aibă etatea de 20 de ani, să fie cetățean ungar eșit de sub puterea tutorului sau a stăpânului. În privința condițiilor speciale recerute, legea împarte țara în 3 părți. Pe întreg teritoriul Ungariei drept de vot — numit drept vechiu — toți acei ce au fost luați în listele alegătorilor din 1848—1872. Dreptul acesta nu se moștenește, cu moartea persoanei favorizate încetează. În orașele cu magistrat și municipiu de pe întreg teritoriul Ungariei, e alegător cel ce are cel puțin trei odăi de locuit supuse la dare de casă, fie că sunt la un loc sau locuri diferite; apoi cel ce plătește cel puțin 8 cor. 16 fil. dare de pământ și în urmă negustorii și meseriașii cari plătesc dare de venit clasa a III cel puțin 21 cor. Aceste trei condițiuni speciale, respective una din ele îndreptătesc la vot numai pe cei din orașele cu municipiu sau cu magistrat. Ceice plătesc dare de chirie după un

venit anual de cel puțin 210 c. fie darea de cl. I, II., sau a III-a; cel-ce plătește dare de venit după o proprietate sau un capital cu venit anual de 210 cor.; negustorii, fabricanții, arândatorii, crișmarii, cari plătesc cel puțin 21 cor. dare de venit clasa a III.; fiecare cetățean care computându-să darea de pământ de casă clasa III., laolaltă e supus la dare directă după un venit de 210 cor.; oficianții din serviciul statului, comitatului și comunelor dacă sunt puși la darea de venit clasa IV., după un capital de 1000 cor.; alți oficianți permanenți. Dispozițiile de până aici (Sânguri) au valoare și să referose la întreg teritoriul Coroanei Sfântului Ștefan.

Singur în Ungaria propriu zisă au drept cei cu o moșie corespunzătoare la 1/4 sesiune urbarială, iar pentru Ardeal în special legea are următoarele dispoziții bine de remarcat pentru noi:

E îndreptățit la vot: 1. Cel-ce plătește cel puțin 35 cor. 91 fill. dare de pământ, indiferent că mai plătește altă dare sau nu; 2. cel-ce plătește cel puțin 34 cor. 13 fill. și dare de cl. I. după casă; 3. cel ce plătește cel puțin 31 cor. 13 fill. dare de pământ și dare cl. II. după casă; 4. Alesul după fumuri.

Mai au apoi drept pentru întreg teritoriul Ungariei pe baza diplomelor, a cenzului intelectual, preoții, profesorii, medicii, advocații, afară de oficianții de ori-ce soi de la gendarmerie, finanți, poliție, la cari în mod special nu ne estindem. Le publicăm aceste acum când se fac listele alegătorilor în atențiunea preoților și învățătorilor, noștri, cari având în vedere abuzurile făcute în trecut la rectificarea listelor, să reclame acumă când e vreme și timpul în contra lor, pretinzând să se introducă, de cumva a fost lăsat cineva afară cu voia, sau din greșală, și contestând dreptul celor-ce au fost

vârâți pe nedreptul. Până în 15 Maiu se pot face reclamațiuni în contra listelor provizorii puse spre vedere publică în cancelariile comunale, iară până în 26 Maiu observări la reclamațiuni, cu atât mai vârtos căci e de provăzut că listele din anul curent vor servi de basă la făurirea listelor după noua lege electorală.

Inarticularea episcopiei maghiare. Din Budapesta ne vine știrea, că ministrul cultelor Iankovich Béla a înaintat dietei proiectul referitor la inarticularea episcopiei de Hajdudorog. Proiectul are un singur paragraf și anume:

Inițierea episcopiei gr. catolice de Hajdudorog se inarticulează și episcopul fungent al acestei dieceze se investește pe bază art XII § din 1885 cu dreptul de membru al Casei magnaților.

Fondul cultural arhidiecezan. Zilele acestea Preaveneratul Consistor arhidiecezan a aprobat socoțiile fondului cultural pentru anul 1912. Credem, că e bine să facem cunoscute cetitorilor noștri câteva date mai însămnate.

În decursul anului 1912 s'au plătit din capitalele oferite de sufletele generoase Cor. 3965— iar ca interese după sumele subscribe de abia au intrat Cor. 2648—. O sumă foarte mică, când ne gândim că suma capitalelor oferite pentru scopuri culturale se cifrează în aproape 145 mii cor. Din contribuiri în bani gata au intrat Cor. 4758'44 iar din interese după depuneri Cor. 5462—.

În schimb s'au dat sub titlu de ajutoare stabile pentru salariile învățătorilor Cor. 19652'66 fill. iar ca ajutoare pentru zidirea de școli, mobilar ș. a. Cor. 41411'75 va se zică s'au cheltuit pentru școli peste 60 mii cor.

Dacă am lua acum în socotință, că an de an se cere, se zicem, numai pe jumătate suma aceasta, rezultă, că sau vrem să ținem școlile noastre populare cu caracterul lor românesc și confesional, și în cazul acesta e reclamat în chip imperios ajutorul tuturor celor ce pricep, ce înseamnă pentru poporul nostru școala românească, — sau abzicem de toate și le lăsăm peirii. Mai ales, cei ce au subscris oferte pentru acest fond au datorință sfântă, să nu-și uite aș achita regulat interesele anuale, ca astfel școlile, cărora li-e pus în prospect ajutor stabil, să nu se prăpădească.

La sfârșitul anului averea fondului era de 241 mii cor. anume 142 mii oferte, 82 mii capitale depuse 12 mii acții de bănci, restul bani gata.

Apelăm și din a noastră parte la inimile cărturarilor noștri, ales la ale acelora, cari grație ajutoarelor primite dela Blaj au să-și mulțumească situația lor actuală, să nu întârzie a veni în ajutorul culturii românești, care fără de acest ajutor, va fi primejduită și atunci grea răspundere revine tuturor.

Insemnăm aci, că ofertele de orice natură sunt a se trimite Administrațiunii centrale capitulare în Blaj, sub îngrijirea căreia stă și acest fond.

Tot acolo sunt de a se speda și camelele după capitalele oferite, fiind chiar acum timpul plătirii acelora.

Rectificarea listelor pentru alegătorii dietali.

Listele tuturor cercurilor electorale, cu alte cuvinte a întregului comitat dimpreună cu listele celor lăsați afară să expun la sediul comitetului central, iară ale orașelor în orașe, ale comunelor mari

FOIȚA.

Spre Emaus.

— Din „Meditațiile Evangeliilor“ de Prohászka. —

„Și iată doi dintre ei mergeau întru aceeași zi la un sat care era departe de Ierusalim ca la 60 de stadii... al căruia nume Emaus. Și aceia vorbeau între sine de toate întâmplările acestea. Și au fost când vorbeau ei și se întrebau, însuși Isus apropiindu-se mergea împreună cu dânșii. Iară ochii lor se țineau ca să nu-l cunoască pe El. (Luca 24. 13.)

1. Ca vatra unui foc stâns pe râțul verde din vale, așa e sufletul necredincios în lume; urt, jalnic, obosit și fără de nădejde. Iată, și pe calea spre Emaus pășesc impleticindu-se doi oameni istoviți, iar pe potecile lumii mulți umblă de aceștia.

...Credeam, nădăjduiam... — zic ei; acum nu mai credem, nu mai nădăjdum. Când ne încercăm dureri și năcazuri ne îndreptăm spre lume, ca să ne dea mângăieri și distracții; am voi să ne cufundăm în

uitare, să ne uităm de noi înșine. Asta nu e calea lui Dumnezeu. — Și pe noi ne cuprinde uneori scăderea voinții și plictiseala, și cerșim lumii mângăieri ori alinări. Nu-i vorbă; putem căuta mângăieri în natură, în distracții sufletești, la prietini cei buni, dar apoi iarăși să ne întoarcem în Ierusalim, în cetatea sfântă; Isus va fi adevărata noastră mângăiere.

Ce mângăiere ar fi găsit cei doi ucenici în Emaus, dacă n'ar fi venit Isus la ei și cu ei?

Să ne distragem dar, după voia lui Dumnezeu, ca să ne păstrăm elasticitatea sufletului; ca să economisim bine cu puterile, ce ni-lea dat Dumnezeu, și să le desvoltăm cuminte.

2. Hristos Domnul se apropie de cei doi călători, cari nu-l cunoșteau pe el și îi întrebă: „Ce sunt cuvintele acestea, de care vă întrebați întră voi mergând, și sunteți triști?“

Sufletul lui Isus se scaldă în valuri de bucurie, în această dimineață de Paști, strălucește de fericire, dar cu multă compătimire privește la aceste suflete supărate, și-i pare bine, că încep a-și desface înaintea lui supărarea lor și pricina supărării. Îi și îndeamnă Domnul, zicând: „Ce vorbe sunt acestea de care vă întrebați?“

Ucenicii se pleacă cuvântului prietinesc și-și spun durerea inimii. Cât de bine îi vor fi căzut Domnului cuvintele lor, mai ales

cele ce-l priveau; „...care era bărbat profet, puternic în fapte și cuvânt înaintea lui Dumnezeu și a tot poporul“.

Frumoasă laudă era aceasta, mai prețuită mărturisire nici nu ar fi putut face.

Isus și dela noi așteaptă, ca în meditațiile noastre zilnice, în cercetarea conștiinții, să ne spunem năcazurile noastre cu toată confidența.

3. „Noi nădăjduiam, că acela este acela ce va să izbăvească pe Israil. (Luc. 24. 21.) Pentru că foarte eram lipsiți de un Mântuitor. Așteptăm un Mântuitor, pentru că multe ni-s năcazurile și suferințele. Aceasta așteptare doritoare a inimii, care nădăjduia scăpare din atâtea dureri, a fost și moștenirea, și zestrea noastră.

Da! A fost zestrea și moștenirea lor, ca și a noastră. Și nouă ne trebuiește mântuire. Aceasta stare proastă și păcătoasă, care ne petează, apoi ne putrezește, este fără de rost și de nesuferit. Contrastul grozav între lege și păcat, între ideal și jonicie, între moarte și vieța veșnică ce o dorim, cere o rezolvare, aceasta nu se poate da decât printr'un act dumnezeesc, prin un gest al cerului. Acest gest îl așteptăm. Așteptăm ieșire din impas și ajutor spre mântuire; nădăjdum virtutea și vrednicia vieții de veci.

Toate acestea ni-le dă Isus. Să rămânem deci în calea lui. Să ne însuflețască nădejdea vieții lui!

în comunele respective și ale comunelor mici în sediul cercurilor notariale.

Terminul expunerii e cel mult până în 5 Maiu a fiecărui an. Listele însă trebuie expuse *imediat după ce au fost compuse*. Spre acest scop să recere, ca comitetul cât mai îngrabă să le trimită forurilor respective.

Deodată cu trimiterea listelor de alegători interimale, comitetul central trebuie să facă un *anunțiu* în limba oficioasă de stat și în *limba popoarelor*, cari să află în număr mai însemnat în cercurile de alegători respective. În anunțul acesta este a să indică *locul* unde vor fi expuse listele, precum și *timpul* când sunt expuse. Tot aici să aduce la cunoștința tuturor, că în contra listelor acestora să pot face *reclamațiunile și observațiunile* prevăzute de lege. În fine să designeze *locul* unde să pot înainta reclamațiunile, precum și *timpul*, când să pot înainta.

Despre locul unde să expun listele de alegători interimale și despre timpul, când să pot vedea.

Antistia comunală trebuie se comunice comunei, după modalitatea îndatinată, anunțul comitetului central, *imediat după primire*.

Listele sunt a să expune în orașe și comune (sate) mari *la casa orașului sau comunală*, iar în comunele mici *la sediile notariatelor cercuale*.

Listele de alegători interimali trebuie să fie expuse *dela ziua* când le trimite comitetul central, adică *cel mult din 5 până la 26 Maiu*.

Listele să expun zilnic spre vedere *dela 8—12 a. m.* în care timp *oricine* are drept să se uite la ele. În timpul acesta trebuie să fie totdeauna de față un mem-

bru a antistiei. Celce voiește să *decopieze* listele *o poate face dela 2—6 ore p. m.*

Dreptul de reclamațiune.

Impotriva *nedreptăților* ce s'ar fi făcut la compunerea respective rectificarea listelor de alegători fiecare cetățean are drept de *reclamațiune*. Reclamațiunea se folosește în contra listelor de alegători interimali, expuse în localitățile prescise.

Fiecare cive alegător, are dreptul de reclamațiune *pentru sine*, pe care îl poate exercia însuș sau prin plenipotențiat.

Apoi *fiecare* alegător, care e luat în listă, are dreptul de reclamare *pentru orișicare* alegător din cercul său, în cazurile când cineva a fost luat pe *nedreptul* sau a fost lăsat *afară pe nedrept*.

Timpul când sunt a se înainta reclamațiunile — Forma reclamațiunilor. — Acluzele reclamațiunilor. — Locul unde să adresează și să înainteze reclamațiunile și modul cum se înaintează.

Dela ultimul termin prescise pentru espunerea listelor de alegători interimali, adică dela 5 Maiu — sunt 10 zile, *dela 5—15 Maiu incluzive*, în care timp trebuie să-și înainteze fiecare interesat reclamațiunea. Reclamațiunea întârziată să *răspinge* din oficiu.

Reclamațiunile se pot înainta *numai înscris și într'un exemplar*. Sunt asă *subscris* ca oriși care act care să înainteză forurilor publice. *Limba reclamațiunei poate fi limba maternă a celui interesat*. *Intr'un act pot figura* reclamațiuni referitoare și la mai mulți.

Acluzele reclamațiunilor sunt *dovezile*, cari să referesc la îndreptățirea fiecăruia. Documentele aceste sunt a să acludă la fiecare reclamațiune. *Nu e absolut necesar*,

ca să fie acludate documente la reclamațiuni, fiindcă legea dă posibilitatea a le *acludă și la apelația (recurs)* ce se face în contra deciziunilor comitetului central.

Reclamațiunile se *adresează comitetului central* și se *înaintează la antistia orășenească sau a comunei (sate) mari respective*. În contra listelor *comunelor mici* să înaintează la *notarul cercual respectiv*.

Despre înaintarea fiecărei reclamațiuni forul respectiv e dator la *dorință să dea un revers*.

Dăm un formular de reclamațiune:
(Rubru)

Cătră

Onoratul Comitet Central

în .....

(sediul comitetului).

Reclamațiunea

lui N. N. econom în comuna N. . .

referitor la lista de alegător interimală din comuna N. . .

1 exempl.

(dacă să alătură documente vin scrise acluzele).

În lăuntru:

Onorat comitet central!

Subscrisul, precum dovedește libelul de dare (atestatul perceptoratului, extrasul din tabelă) sub A) alăturat, sunt aruncat cu 60 coroane dare de pământ, dar cu toate acestea nu sunt

Aceasta ne fericește și aici, ea ne dă voie și răbdare și în luptele viitoare.

„O nepricepuți și zăbavoici cu inima!“ (Luc. 24. 25.)

Minunat tratează Isus cu cei rătăciți; în conștiința puterii sale El e în stare să-i ridice din dispoziția lor desprimată. El deșteaptă în ei ideile mari ale lui Dumnezeu; le deschide perspectivele largi ale credinței; îi îndeamnă, dar îi și dojenește. „O suflete nepricepute și zăbavnice.“ Și învățăceii simțesc superioritatea sufletească a călătorului străin, simțesc cuvântul proaspăt, inviorător, ce-l respiră sufletul lui, le face bine și le place. Numai cu suflet să ne apropiem de suflete. Numai cu superioritatea sufletului, a vieții, a energiei se pot vindeca sufletele; nu cu ceartă și gâlceavă. La cei ce sunt jos trebuie să ne coborim. Dar cum? Ca soarele, care nu se coboară dela înălțimea sa, dar își trimite razele sale. Înălțimea noastră e bunătatea și noblețta sufletului; să nu ne coborim spre a ne certa și a ne ponegri. Să curățim pe ceilalți cu distincțiune proprie a sufletului nostru.

„Au nu se cădea să pătimească Hristos acestea și să intre într'u mărirea sa? Și începând dela Moise, și dela toți prorocii, tăcuia lor toate scripturile, care era pentru el.“

Dzeu altfel și-a închipuit pe Mesia, decât voi; cu un cuvânt cugetele lui Dumnezeu nu sunt cugetele voastre; pe caracterul

lui sunt și trăsături de acelea, pe cari voauă vă place ale trece cu vederea: abnegația și suferința; numai cât nu voi aveți dreptate, ci Dumnezeu. De câte ori ne găsim și noi în aceasta greșeală. Credem că evanghelia ne procură numai mângâiere, dar nu cere nici o jertfă. Dacă Isus pe calea pătimirilor a intrat într'u mărirea sa, nu mi se cade oare și nouă să umblăm pe calea aceasta, care este calea lui? Să rupem odată vâlul înconștiinței; stăi pe picioarele tale — zise pro-rocul — vorbește și făptuește, cum se cuvine unui suflet de bărbat!

„Și s'au apropiat de satul la care mergea și el se făcea a merge mai departe. Și îl îndemna pe el zicând: mări cu noi căci cătră seară este, și s'a plecat ziua; și a intrat să mâie cu dânșii.“ (Luc. 24, 29.)

Isus se făcea, ca și când ar fi voit să meargă mai departe, măcar inima îl trăgea, ca să-i împărtășască în cel mai mare dar; a voit însă că darul acesta să fie respata unei rugăciuni; a voit, să-l roage: rămâi cu noi.

Dorul Mântuitorului nostru e ca să poată fi cu noi și să se poată sălă-lui într'u noi. El vrea ca să ne încerce cu binecuvântările darurilor sale, dar dorește, ca să cerem darul și cu rugăminți fierbinte să-l reținem la noi. Să nu ne purtăm cu Isus în mod pasiv, ci activ. Să ne cercetăm: care avem dorință caldă după darul Domnului? Dacă am găsi, că nu o avem, să o cerem cu

deadinsul. Să-l rugăm, să rămâie totdeauna cu noi, mai ales când norii ispitirilor să îngrămădesc deasupra noastră, când noaptea indoielilor și a suferințelor se lasă asupra noastră, dar mai ales în ceasul morții noastre.

„Rămâi cu noi, căci cătră seară este și s'a plecat ziua.“

Trad. Delacruce.

Cugetări.

O omule! Pentru ce dorești bunuri trecătoare??... Iubește pe Dumnezeu, bunătatea nemărginită! Dumnezeu cuprinde în sine orice bunătate.

Sf. Toma de Aquino.

*

Cât de urât îmi este pământul, dacă privesc spre ceriu.

Sf. Ignațiu de Loiola.

*

Nu este chip mai frumos, decât chipul făcut după asemănarea lui Dumnezeu.

Sf. Francisc de Sales.

*

Cumpănește frumșetea lui Dumnezeu și numai decât vei ști să prețuiești sufletul.

Sf. Bernad.

trecut în lista alegătorilor comunei N. . . Fiindcă documentul accludat dovedește, că am fost lăsat pe nedrept mă rog cu tot respectul:

să binevoiți a mă lua în lista alegătorilor comunei N. . .

Înaintea noastră   Cu toată stima
N. N.   N. N.

martor

N. N.

martor.

Formula aceasta de reclamațiune are valoare la diferite cazuri cu modificarea recerută.

Dreptul de observațiune. Timpul când se înaintează observațiunea. Forul unde se adresează. Locul unde se înaintează.

Reclamațiunile înaintate în timpul prescris se expun tocmai așa ca și listele spre vedere, la locul unde sunt expuse și listele.

Fiecare alegător din cercul electoral respectiv, care are dreptul de a face reclamațiuni are și dreptul de a face observațiuni la reclamațiunile înaintate, fără conziderare, că reclamațiunea să referește la persoana lui sau a altuia. Observațiunile sunt un fel de reflecțiuni la cele zise în reclamațiune. Ținând samă de aceasta, e îndreptățit orișicare, a se uita în timpul prescris la reclamațiunile expuse.

Timpul observațiunii e jumătate timpul din urmă a termenului expunerii, adică dela 16—25 Maiu.

Forma observațiunilor e ca și a reclamațiunilor. Să face în scris, într'un exemplar, să subscrie legalmente. La fiecare act de reclamațiune este a să face un act separat de observațiuni.

Observațiunile încă se adresează comitetului central și se înaintează în orașe și comune (sate) mari la casa orașului sau a comunei, iar în comunele (sate) mici notarului cercual respectiv.

(Rubru)

Cătră
Onoratul Comitet Central

în .....
(sediul comitetului).

Observațiunea

lui N. N. locuitor în N.
referitor la reclamațiunea
lui N. N. din
comuna N. N.

1 exemplar.

In lăuntru:

Onorat comitet central!

La reclamațiunea lui N. N. că nu poșed condițiunea recerută, în urma căreia nu pot fi luat în lista alegătorilor, observ, că numai darea din comuna N. nu dă măsura recerută, dar mi-s'a computat și darea din comuna M., prin urmare am fost luat pe drept în lista alegătorilor, rog deci cu tot respectul:

Să binevoiți a respinge reclamațiunea lui N. N. și a mă lăsa și mai departe în lista alegătorilor.

Înaintea noastră: Cu toată stima
martor.   N. N.
martor.

Corespondințe.

Dela izvoarele Crișului repede.

Iarnă de câte-va zile. — Sinod protopopesc și misiuni populare.

23 April.

Crișul începuse a-și mai imputina apele, iar oamenii a-și sui plugurile „pe deal” — sămănând care cu plugul, care cu sapa — pământurile sărace, cari nu-i vorbă, aduc și ele roada lor: câte-va paie pentru așternut și — ca să fim drepti — și câte un pic de grâu, atâta cât să nu cumpere omul din târg până la Crăciun. Iar pomii începuse a înmuguri, — spre norocul nostru numai a înmuguri, — căci de ar fi și înflorit — atunci de și pe țara noastră s'ar fi dus recolta în vânt, în urma iernii celei de câteva zile, care a albit din nou dealurile și care ne-a făcut să ne punem din nou pe gânduri; fie pentru fân, fie pentru întârzierea sămănăturilor, fie pentru lemne, cari pentru bietul popă și pe aici is destul de scumpe. Am fost puși pe gânduri înse și pentru misiunile populare dela Fildul de mijloc, cari bine înțeles dacă nu s'ar fi schimbat vremea, nici pe departe n'ar fi avut acel rezultat strălucit, care l'au avut.

Sinodul districtului Morlăcii — după cum s'a anunțat în alt rând — estimp s'a ținut în Fildul de mijloc Joi în 17 April e. și a fost urmat de misiuni populare. Eram trei preoți pe o trăsură țărănească, mergeam tăcuți pe drumul ce duce cătră Fild. N'aveam voie să facem multă vorbă, căci gândurile ne sburau departe: ne înfloram și numai aducându-ne aminte că poate și anul acesta va fi tot așa de vitreg. Abia într'un târziu se trezește sprintenul „ferestar” care ne mâna caii să ne spuie că părintele X. s'a dus înaintea noastră.

— De unde știi? — îl întrebă cel mai bătrân dintre noi.

— Să văd urmele — răspunde omul nostru.

— Ce urme vezi tu — îi replică bătrânul coleg — doar acele-s urme de cal, nu de popă!

Ne-am mai înviorat. Colegul cel mai tiner a și spus îndată că nu-i modru să nu se schimbe vremea... că... de... nu-s semne rele când omului îi vine să mai glumească și pe lumea asta săracă — ce să mai zici altceva?

S'a încins apoi o interesantă discuție între noi, care ne-a făcut să mai uităm din cele năcături, și așa ne-am apropiat de Fildul de mijloc, trecând pe lângă vechea și din toate punctele de vedere interesanta biserică din Fildul de sus. Dintre preoți au lipsit numai doi, de cătră crierii munților și aceștia, cari — ar fi venit săracii și ei, numai să fi putut.

Sedința sinodală s'a ținut în casele parohiale, cari fac cinste poporului din Fildul de mijloc și vrednicului ei conducător — și la vederea cărora unii dintre noi fără voie ne aduceam aminte de ciupercile cari le găsesc bietele preutese pe după dulapuri și pe sub pat, de câte ori curăță casele.

După frumoasa vorbire de deschidere

a vrednicului nostru protopop — și după isprăvirea lucrurilor așa zise „de șablon” — (electarea taxelor etc.) — înainte de toate protopopul aduce la cunoștința preoților că deciziunile sinodului protopopesc din anul trecut s'au aprobat toate — așa frumoasa deciziune referitoare la ștergerea beuturiilor spirituoase dela funcțiunile sacre, cassarea sărbătorilor așa zise „nelegate” — etc. și că P. V. Conzistor a făcut pașii necesari pentru îmbunătățirea sorții bienaliștilor — ceea ce cu multă plăcere s'a luat spre știință. Apoi s'a desbătut proiectul de statute privitor la înființarea reuniunilor mariane în parohiile aparținătoare districtului. După o desbatere amănunțită și de tot interesantă s'au primit statutele „reuniunii Sf Maria” din Cluj — cu unele modificări reclamate de împrejurările speciale din tractul nostru — și cu adausul alor 3 paragrafi noi, în cari se prevăd lucrările spirituale, și datorințele de această natură ale membrilor Reuniunii. A urmat apoi în program desbaterea unui proiect de statute ale „Reuniunii de înmormântare” ce va fi să se înființeze pe teritoriul districtului. S'au desbătut proiectul prezentat de confratele Romul Ramonțan din Mărgău — hotărându-se în sfârșit să se revină asupra acestei chestii la sinodul de toamnă, iar până atunci preoții să sondeze terenul. Fiind înse cam problematică posibilitatea înființării unei astfel de Reuniuni exclusiv pentru districtul Morlăcii — se roagă în aceeaș vreme P. V. Conzistor să înființeze o reuniune de înmormântare arhidiecezană, care apoi să-și aibă expozitura în fiecare district protopopesc — și la care s'ar afilia și reuniunea de acest fel ce s'ar înființa în districtul Morlăcii.

În sfârșit se primește propunerea păr. Ramonțan din Mărgău — ca să se roage P. V. Conzistor arhiepiscopesc să binevoiască a se îngriji de edarea „Noului Testament” în ediție populară, a cărui lipsă e adânc simțită. — Aceste sunt deciziunile mai însemnate ale sinodului, — după încheierea căruia am luat parte la prânz, la masa ospitală a harnicului și simpaticului preot local, fratele Stefan Pop.

La orele 4 p. m. a sosit apoi esmisul comitetului central al Reuniunii de misiuni — neobositul spiritual al Seminarului teologic M. O. D. Stefan Roșian, însoțit de clericul Habor. Frumoasa conferință pentru preoți, rostită de Dsa îndată după sosire, nu vom uita-o nici odată, — cuvintele Dsale au făcut să tresară inimile noastre, să ne cunoaștem starea în care suntem și să luăm noi îndemouri spre perfecționare. Apoi s'au mărturisit toți preoții, iar seara la orele 7 s'au faceput „misiunile”, — cari au ținut trei zile încheiate, vărsând în sufletele tuturor mângăierile sublimelor învățături ale Fiului omului, nădejdea iertării păcatelor și a împăcării cu Dzeu, — și aprinzând din nou schinteia dragostei dzeiești în inimi. Să descriu mai pe larg decursul acestor sfinte misiuni? Ar trebui să am un condei cu mult mai măiestru, ca să pot da o iconă adevărată a celor întâmplate.

Cuvântările păr. Roșian, frumoasele slujbe sfinte, săvârșite cu adevărat după toate prescisele tipicului, toate, aceste au miuit și au îndreptat pe toți cătră pocăință, cătră iertarea păcatelor. S'au mărturisit și cuminecat peste o mie oameni — bărbați

și femei, feciori și fete. S'au mărturisit și cuminecat și pruncii de școală, pregătiți spre acest scop prin o frumoasă catecheză a clericului Habor. — În ziua ultimă a misiunilor o ne mai pomenită afluență de popor — au venit trei procesiuni, dintre cari două au fost primite de un preot districtual, iar cea de a treia de clericul Habor, prin o cuvântare improvizată. S'a făcut procesiune în cimitier, la care pâr. Roșian a rostit cea din urmă cuvântare, care a stors lacrimi din ochi tuturor, apoi părintele protopop iarăși prin o frumoasă vorbire dă mulțumită lui Dumnezeu pentru bunul sfârșit al sf. misiuni — și mulțamește indeosei pâr. Roșian pentru jerfa ce a adus întru mărirea lui Dumnezeu — și în sfârșit citește scrisoarea de binecuvântare a mitropolitului între urale nesfârșite, spontanee, la adresa bunului păstor. — Așa s'au sfârșit sf. misiuni, această jertfă binecuvântată, care cu atât drag au adus'o esmisul comitetului central, preoții împreună lucrători — și preotul local împreună cu stimata sa soție, cari cu dragă inimă ne-au primit și piovăzut pe toți. (Va urma.)

Reviste.

Evacuarea Scutarilor. Regele Muntenegrului Nichita a cedat în sfârșit intervenirii marilor puteri și a hotărât a evacua Scutarii. Orașul îl predă marilor puteri, cari au hotărât, a' l ocupa cu trupe interaționale. Astfel s'au potolit deocamdată relațiile încordate pentru Scutarii, cari pe noi era să ne coste un războiu cu — Muntenegru.

Cestia albaneză. În cursul conflictului Monarhiei cu Muntenegru s'a ridicat la suprafață o altă chestie gingașă — chestia Albaniei. Marile puteri au hotărât, ca Albania să fie stat independent cu capitala Scutari. Trupele lui Eșad-pașa însă au alungat guvernul provizor acceptat de puteri și s'a proclamat pe sine de rege al Albaniei, încheiând convenții secrete cu sârbii și muntenegrinii. În fața acestor împrejurări și mai ales fiindcă anarchia în țărișoara aceasta este deplină, Austro-Ungaria și Italia au hotărât ocuparea ei provizorie. S'au făcut spre scopul acesta toate pregătirile necesare, când reuniunea ambasadurilor din Londra la intervenirea puterilor triplei entente a hotărât de a opri deocamdată aplicarea mijloacelor mai energice pentru restabilirea ordinii în Albania. Cestia albaneză se va rezolva probabil tot pe cale diplomatică. Cu aceasta suntem din nou cu un paș mai spre pace.

Cătră abonați.

Aflându-ne în pătrarul al doilea al anului, rugăm pe toți cetitorii noștri, cari sunt în restanță cu prețul de abonament, pe anul curent, să binevoiască a-l trimite, căci foaia are multe și mari lipse.

Indeosebi ne îndreptăm rugarea cătră cei-ce sunt în restanță de pe mai mulți ani și îi solicităm să își achite datoria ce au la foaie, ne mai așteptând provocări și urzorii speciali.

Administrația Uniri.

Noutăți.

Rectificarea listelor pentru alegătorii dietali. Din cinci până în 15 mai sunt expuse listele alegătorilor dietali spre vedere publică. Atragem atențiunea preoțimei și a cetitorilor noștri asupra acestei împrejurări, care pentru noi e de cea mai capitală importanță. Fiecare să se intereseze în persoană de e luat în lista electorală ori nu? Impotriva eventualelor greșeli sau malversațiuni să faceți reclamații la timp! Alegătorii de acum să bage de seamă, că astfel și-au câștigat un drept de vot pe toată viața. Dacă însă nu vor fi luați în listele de acum și nu vor reclama la timp își pierd acei, cari nu mai corespund cerințelor legii noauă, dreptul de vot pentru totdeauna. Deci străduința noastră să fie, ca nici un român cu drept de vot să nu rămână neluat în liste. Uitați-vă bine, ca să nu fie luați în listă persoane, cari nu sunt îndreptățiți la vot și reclamați ca să fie scoși din liste. Cetiți instrucțiunile necesare din nrul nostru de azi.

Monarhul a sancționat noua lege electorală. Foile din Bpesta anunță că Majestatea Sa a sancționat noua lege electorală. Legea va fi publicată în cel mai apropiat Nr. al monitorului oficial sub titlu Art. de lege XIV din a. 1913.

Congresul preoților bienaliști. În zilele aceste au fost în Blaj preoții Văleriu Nobili din Gogani și Inocențiu Borza din Valdhid ca delegați ai tractului protopopesc gr.-cat. Ibașfalău spre a esopera concesiunea unui congres al preoților bienaliști pentru schimbarea proiectatei novele congresuale și de cuincuenale în felul, ca și preoții bienaliști să fie la fel tractați cu preoții ceialalți.

La Balul studenților din 12 Februarie 1913 au mai contribuit: P. Lăcăciu ing. Slănic și dr. Iosif Turcu medic Viena câte 5 cor. Aurel Decei notar Gurarâului 4 c. Ioan Pop Custelnic 2 c. Ia numele comitetului aranjator exprim și acestor domnii celea mai adânci mulțumite. Blaj în 24 April 1913. N. Negruțiu, profesor.

Invitare. Curatorul bisericeasc gr.-cat. din Săcătura invită la actul sfințirii nou edificatei biserici gr.-cat. din loc, care se va celebra de Il. Sa Dl Episcop diecezan Dr. Vasile Hossu, Duminecă în 11 Maiu n. 1913.

Adunarea reuniunii meseriașilor din Blaj. Duminecă în 4 Mai a avut loc în sala de gimnastică adunarea generală a meseriașilor noștri din Blaj. A fost aceasta a zecea adunare generală a reuniunii și iubileului îmbucurător i s'a dat importanța cuvenită. Sala a fost decorată cu frunzare și publicul a luat parte la adunare într'un număr neobicinuit. A prezidat dl Gavril Precup, care într'un discurs avântat a relevat momentele principale din viața reuniunii cari o fac atât de importantă pentru Blaj. Din raportul general estragem următoarele: Reuniunea administrează 6 fonduri și dispune de o avere de 16.882.39 cor. La fondul halei vânzare amintim suma frumoasă de 7703.56 cor. Biblioteca numără 340 cărți. Meșteșugari români în Blaj sunt de prezent 77 patroni, 76 sodali și 120 ucenici. Privitori la aceștia din urmă zice raportul: „Zilnic suntem recercați cu rugări pentru plasarea băieților la meșteșug, Chiar din Bihor și Bănat ni s'a adresat cereri în chestia plasării ucenicilor și ni s'au cerut îndrumări în aceasta privință.“ La raportul general au mai vorbit dl Dl Dr. Ion Coltor prof. seminarial și dl Dr. Iuliu Maniu ambii relevând îmbucurătorul avânt ce și-l ia an de an reuniunea. A urmat apoi alegerea comitetului pe un nou period de doi ani. Au fost aleși: Gavriilă Precup președinte, Aug. Coltor vicepr. Sever Pop secretar, Vasile Suciu cassar, Dionisiu Trifan controlor, Demetriu Turc bibliotecer, Vasile Barna econ. Membrii în comitet: Dr. Danilă Szabó, Aug. Gruia, Vasile Barna, Ilie Mircea, Stefan Puia.

Școala din Panade. Răspuns. Ca învățator al comunei Panade am apelat la sprijinul obștesc. Apelul a făcut sânge rău, am fost luat la trei parale pentru că copii bat pereții școlii. Ei bine, se hârjonese ei, dar asigurat pe ori și cine că capetele nu și le vor sparge nici zidurile nu se vor dărâma. Cât e pentru celelalte personalități, mă simt dispensat de a mai răspunde și îndrum pe ori și cine dacă are îndoială despre neîmplinirea datorințelor mele să însinue aceasta autorităților școlare. să nu ne bălăcărăm la gazetă lucru urât și scârbos. Sibiu, la 24 Aprilie 1913. Toma Cocișiu.

Asentări. În 29 și 30 April a. c sau ținut asentările în cercul pretorial al Blajului. Din celea 22 comune aparținătoare acestui cerc au fost conscriși feciori 522.

Prezenți 342, restul imprăștiati parte în America parte în România și Germania. Asentați au fost 123, să înțelege români.

Cinema „Edison“ din Blaj urmează cu reprezentațiile din ce în ce mai cercetate în sala cea mare din „Univers“. Filmurile renumitei firme, franceze a fraților Pathé, reproduc cu multă precizie scene comice, peisajuri, scene tragice etc.

În săptămâna trecută au redat „Patimile Domnului“, în o execuție admirabilă. Ar fi de dorit, ca acest film să se repete în vr'o zi de mărturie să-l vadă și poporul din jur.

Necrolog. † Aviron Balomiri paroch gr.-cat. în Balomir după un morb greu și îndelungat, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, în etate de 62 ani, în 22 April la 5 ore după amiază.

Odihnească în pace!

Partea Literară.

Despre viața curată.

Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare).

Simptomele stadiului al treilea sunt următoarele: ceriul gurii în urma ranelor se găurește, de multe-ori se macină, se mâncă și osul nazal și morbosul se prezintă cu o înfățișare îngrozitoare. Oasele devin foarte fragile, așa încât la cea mai mică apăsare se frâng. Craniul uneori se găurește, invaliditatea creierului se învârtosează.

Profesorul de medicină Fournier, din Paris, a studiat 5769 cazuri de sifilis al treilea. Din aceste cazuri 13% a bolnavilor erau cu ceriul gurii și osul nazal sfărâmat; la 33% a fost atacat centrul sistemului nervos: măduva spinării, creierii mari și mici. Din 100 de morboși sifilitici, atacați la creieri, 22 au putut fi mântuiți de știința medicală, 19 inși au murit curând, 59 au rămas în viață, dar viața acestora au fost un adevărat chin pentru ei și pentru jurul lor.

Dr. Remenar medic în Budapesta îmi scrie despre sifilis: „Nici un organ nu e atacat și nimic ca sistemul nervos. Blăstăm civilizației moderne e înmuiera creierilor, — ramolirea — aceasta încățiva ani omoară în mod îngrozitor oameni puternici, în floarea etății.“

Dar nu este parte a organismului omnesc, care să fie ferită și scutită de veninul sifilismului; poate ataca: inima, plămânii, ficatul. Adeseori sifilisul produce orbirea totală, asurzirea se mărginește de regulă la o ureche.

În Cumanotoba, în Iaponia, misionarii ridică azile pentru nefericii leproși. Între aceștia adăpostesc și bolnavi de sifilis din stadiul ultim, după cum mărturisesc misionarii, acești din urmă sunt mai îngrozitori la vedere, decât chiar leproși.

După cum ne spune Dr. Paul Good: „medicină radicală contra sifilisului nu este. Chiar și știința medicală mai nouă nu poate presta decât anumite mijloace paliative, cari delatură anumite urmări și fenomene externe: „Dar nici când, nici peste decenii nu se va putea afirma, că bolnavul de sifilis, mai mult nu e sifilitic.“

Însuși Forel e necesitat să recunoască, că „știința medicală și-a prețuit peste puterile sale, puțința de a vindeca boalele sexuale.“

Sifilisul se poate numi tragedie în trei acte; dar nu fiecare caz ne prezintă cele trei stadii amintite mai sus, unele cazuri decurg mai ușor, altele-s de o gravitate mai mare. Dar și cazul de sifilis ce se desfășură mai ușor, e un morb înspăimântător și cu cât va înainta știința medicală, cu atât mai mare va fi și numărul păcatelor sifilisului.

E foarte greu de stabilit în câte cazuri se sfârșește sifilisul cu moartea, fiindcă semnele caracteristice ale boalei, de

multe-ori dispar, și moartea urmează pentru efectele sifilisului, dar cauza adevărată e sifilisul. Mai susamintitul Ribbing, referitor la lucrul acesta ne dă date foarte interesante. „Societățile svediene de asigurare toate au lucrat cu pierdere în urma sifilisului, care scurtează viața omului; de aceea au adus hotărîrea, că oricine voiește să se asigure, dacă a suferit de sifilis, e dator să plătească un adaus de trei ani, presupunând, că boala în cursul alor 10 ani a decurs mai ușor, s'a curat în mod deosebit, și în câțiva ani morbul de loc nu s'a manifestat, în urmă, se obligă la o viață cu minte. Pe indivizi, cari sufer de sifilis mai grav, ce continuu se 'noiește, sau pre aceia, cari nu se angajază la observarea condițiilor de mai sus, nu-i pot asigura de loc sau cu adaus de tot mare. Se vede deci, că societățile de asigurare, cari cumpănesc chestiunea numai din punct de vedere comercial, economic, sunt de convingerea, că cazurile mai usoare de sifilis, scurtează viața cu trei ani, iar cele grave, cu mai mulți ani.“

O altă boală sexuală contagioasă e tripperul, sau numit cu termin științific: gonorrhoe.

Boala aceasta de sine nu poate urma, fără numai dela complice. Morbul e cauzat de bacteria numită *gonococcus*, care de regulă atacă partea internă a organelor instinctului producând puroire și dureri cumplite. Dacă nu întrevine curând medic bun, boala devine cronică, învechită când după mărturisirea medicilor e incurabilă.

Vindecarea însăși ține foarte mult, e grețoasă și produce dureri mari.

Fullieu scrie despre tripper: puroiul apăsător, veninos poate să se imulțescă așa de tare, încât se producă moarte. După Ribbing boala aceasta a avut ca urmare tuberculoza abdominală și astfel a săpat mormântul multor tineri, ce puteau fi scăpați pentru viață.

Efectele acestui morb, chiar și când a fost vindecat, pot produce complicații periculoase, la ani de zile.

Dacă din puroiul veninos al gonorrhoei ajunge la ochi o cantitate cât de mică, slăbește vederea individului, ba poate foarte ușor să-l orbească total.

Ce e mai dureros, se află și gavalieri de aceia, cari iau prea pe ușor boala aceasta, ce poate ruina o familie întreagă, ba se și fălesc cu tripperul, ca și când acesta ar fi un semn al bărbăției.

Citez aici cuvintele lui Wegener, pentru că sunt foarte interesante.

„Pe vremea când eram student, am luat parte la un congres studentesc, aici a venit vorba și despre boalele sexuale. Cineva a afirmat, că boalele aceste dejoses pe om. La aceasta se ridică un student mai bătrân, cu fața galbină și cu o voce nazală, obosită spune, că parerea care susține, că boalele sexuale timbrează pe om, e o părere învechită peste care lumea de mult a trecut. Imediat sare un tinăr robust, cu fața sănătoasă și cu o voce linistită, dar rezolută spune, că cuvintele antevorbitorului vrea să le fixeze, ca espreșiunea unei păreri private, nu cumva se apără, că și reprezentanța unei universități s'ar identifica cu aceea părere. Eu m'aș simți dejosit prin boale de aceste.“ De fapt trebuia să te uiți numai în fața fiecărui, ca să te convingi, că ambii au spus adevărul. Un trup, care a fost târît prin

toate murdăriile de sute de ori, nu se mai necinstește prin un tripper, sau sifilis. Boalele sexuale sunt dejositoare, pentru aceia cari și-au păstrat curățenia trupului. După părerea mea modestă, boalele secrete totdeauna dejoses pe om, numai cât unii oameni sunt așa de decăzuți, încât nu mai simt infamia legată de ele.

Cineva a scris, că „societatea modernă navigează cu un stârv. Stârvul acesta e prostituția.

Mai mulți cari au cetit în manuscris lucrarea de față, m'au sfătuit să omit descrierea prostituției. Dar nu m'am putut hotărî să o las afară, fiindcă 1. din prostituție se revarsă asupra societății o mulțime de nefericiri; 2. acesta e cuibul primejdios al molipsirii în boalele sexuale și în urmă 3. tinerii aud o mulțime de minciuni despre prostituție. Aflu prin urmare de lipsă, ca tinerii să cunoască adevărul din gura oamenilor specialiști și astfel ca să se știe feri de rău.

„Locuitoarele caselor publice se recrutează din clasele cele mai sărace și mai inculte ale societății. Față de o femeie decăzută, care știe serie și ceti, așadară are ceva cunoștințe, stau 223 analfabete. Faptul acesta ne dovedește, ori că aceste ființe sunt foarte mărginite și cu inteligență redusă, ori că părinții lor au negles educațiunea lăsându-le pradă ruinei morale, un lucru ce arată nepăsarea părinților față de soartea fiilor.“

În ce privește cauzele, ce duc la comerțul păcătos pe aceste nefericite, specialistul nostru le statorțește în următoarele: 1. lenea, care vrea numai să se desfăteze, dar nu se lucre; 2. mizeria; 3. vanitatea, de a se arăta în vestimente frumoase; 4. exemplu rău al părinților. Preste tot acelea cari își vând trupul pentru bani se trag din familii decăzute și deja mai înainte au trecut prin școala fărâdelegilor.

„Pentru astfel de femei, e caracteristică necurăția, atât cu privire la îngrijirea trupului, cât și la îmbrăcăminte. Într'adevăr îți vine să crezi, că femeile aceste se simțesc bine numai în murdărie; nu se ocupă decât cu celea ce cad sub privirea ochilor. Nu arareori insectele parazite își află lăcaș pe capul fetelor altcum tinere și elegante. De regulă, murdăria voiesc se o acoperi prin parfum tare, dar se îngrozesc de curățenie.“

Abstrăgând că întreagă viața li un lanț de păcate mortale, omul nostru mai fixează câteva păcate cari caracterizează pe aceste nefericite: 1. minciuna, ce e reclamată de înșasă poziția lor; 2. beția, ce la ele e generală; 3. furtul. Cele mai multe sunt lipsite de orice simț, sau principiu moral.

Referitor la chestiune, Paulsen profesor de universitate în Berlin scrie: „Unde nu mai este frică de rușine, fiindcă nu este onoare, pe care să o poată pierde, acolo se deschide abizul infamiei. În fiecare oraș mare aflăm massa ticăloșilor; părțile demne de sine, cari compun massa aceasta sunt hoții de profesie și prostitutele; aceștia nu mai au cinste pe care să o poată pierde, precum nici nădejde să-și mai recâștige cinstea pierdută“ — Amintesc în parantez, că Paulsen nu cunoaște puterea credinții lui Hristos; penitența creștină e în stare să ridice și pe cei mai decăzuți și să le redeie onoarea pierdută, cel puțin în ochi lui Dumnezeu, dacă oamenii sunt atât de mărginiți încât nu pot acoperi cu valul uitării faptele trecutului.

De altcun medicul după care m'am luat până acum scrie, că „multe din femeile pierdute sunt în legătură cu ceata bandiților.“

Cele mai multe din aceste femei se prăpădesc în câțiva ani, în urma alcoolului și a sifilisului. De tagma prostitutelor se țin chelnerițele și cassierițele de pe la hotel; după cum scrie Forel din aceste 50% sunt înfiate.

Și acum, oare mai este o schinteie de cinste în tinărul care știind toate aceste caută plăceri în astfel de cercuri? Dar mai are puțină judecată un tinăr, care se lasă sedus de astfel de ființe? Merită să te cugeți asupra acestor două întrebări, înainte de a ajunge în vârtejul vieții.

Dela Forel cunoaștem următoarea întâmplare caracteristică: „Am cunoscut un bărbat avut și cult, pe care batjocura prietenilor săi l'a făcut să cerceteze o singură dată în viața lui, casele publice; s'a reîntors acasă infectat de sifilis și peste câțiva ani a murit de înmuierarea creierilor (paralysis pro-presiva), între suferințe nespuse.“

La Varley aflăm o întâmplare analoagă cu cea precedentă. Un preot anglican era în pragul căsătoriei. L'au vizitat cinci medici, fiind în dubiu pentru anumite simptome morbide. Doi dintre medici erau de părerea, că preotul e infectat. În urmă mai invită pe un medic militar, care văzând pe-tele arămăi, îndată îl întreabă. „Ai cercetat casele publice? Tinărul preot, de altcun om zelos, plin de groază a răspuns: „Pe Dumnezeu pot mărturisi, de zece ani n'am păcătuit“, altcun a răcunoscut că înainte au zece ani a păcătuit, dar o singură dată. „Te cred — adause medicul — dar cu fapta aceea ți-ai câștigat boala cumplită, ce în decurs de zece ani câtă vreme a fost în stare latentă, ți-a ruiat sănătatea.“

Se'nțelege că din plănuita căsătorie nu s'a ales nimica. Tinărul a dispărut fără urmă și tinăra mireasă nici când nu a știut cine i-a mâncat norocul.

Sfârșesc tratatul acesta foarte trist cu cuvintele lui Paul Good: „Vor zice poate unii dintre voi: te poți doară feri de infectare. Credință deșartă! Mijloacele ce se reclamează spre scopul acesta, sunt potrivite numai pentru exploatarea ușurătății, credulității și decădintii oamenilor. Un singur mijloc eficace este pentru apărarea proprie: „Dacă voiți să nu vă infectați de boalele sexuale, încuigiurati ocaziunea ce duce la molipsire. Căci dacă cunoaște cineva mijloacele de „apărare“ de sigur că le cunosc femeile decăzute și tocmai cele mai multe din ele sunt infectate de boalele sexuale.“

Maurice Maeterlinck.

Pasărea albastră.

Piesă feerică în cinci acte și zece tablouri

• Traducere de

VALERIU CRIȘAN.

(Continuare).

Bunicul: (netezind părul Mytylei) Și Mytyl! Ia uită-te numai la ea. Ce frumos e părul ei și ochii. Ce copilă drăguță s'a făcut..

Bunica: Haideti să vă îmbrățosez și să

vă sărut. Haideti la sinul bunicii, scumpii mei nepoței!

Bunicul: Dar la mine nu vine nime?

Bunica: Nu, nu. Mai întâi ți sărut eu. Tata-Tyl și Mama-Tyl, ce face?

T.: Mulțumesc de întrebare, sunt bine. Ei dormeau când am plecat noi de acasă.

Bunica (drăgostindu-i) Ce mari, ce frumoși și curăței sunteți. Mama voastră va spălat? Așa-e? Și hăinuțele nu vis găurite. Pe vremuri eu le puteceam. De ce nu ne cercetați mai des? Așa de mult ne bucurăm când ne vizitați. Acum de mai multe luni nu v'ați mai gândit la noi, e mult de atunci decând v'am văzut pentru ultima oră.

T.: N'am putut veni până acum bunicii și acum numai zânei îi putem mulțumi venirea noastră.

B.: Aici ședem singurei și tot așteptăm că doar doar ne vor cerceta baremi ai noștri. Așa de rar viu pe la noi. Când ați și fost numai pela noi? A, da, acum știu. În ziua sârbătoarei Tuturor sfinților, când ați auzit sunetul clopotelor dela biserică,

T.: În ziua „tuturor sfinților?“ Doar atunci n'am eșit din casă, eram bolnavi, am fost răciți.

B.: Da, da, dar atunci v'ați adus aminte și de noi.

T.: Zău.

B.: Vedeti, de câte ori vă cugetați la noi, atunci ne trezim și vă vedem pe voi.

T.: Cum, destul atâta, că...

B.: Să înțelege, doar știi...

T.: Nu, eu n'am știut...

B. (spre moșneag) E interesant, cei de sus încă nici atâta nu știu. Dar aceea nu învață nimic?

Bunicul: Și azi tot așa e, ca pe vremea noastră.

T.: Voi tot moțâiți?

Bunicul: Moțaim zău destul, până ce așteptăm ca cei vii, cugetând din când în când la noi să ne mai trezească din moțăeli. E bine a dormi după ce s'a sfârșit cu viața. Dar e un lucru plăcut a te trezi din când în când.

T.: Și vă simțiți bine aici?

Bunicul: Da, bine. Rugați-vă din când în când pentru noi!

Bunica: Ar trebui, să ne cercetați mai des. Iți mai aduci aminte Tylyl, că atunci când ne-am întâlnit mai pe urmă, ți-am dat prăjitură cu mere? Atâta ai fost mâncat, încât ți-ai stricat stomacul.

T.: Cum să poate asta, când eu de un an n'am mai mâncat prăjituri de mere? În anul acesta nici nu s'a făcut mere.

B.: Nu vorbi fleacuri. Aici întotdeauna să fac mere.

T.: Ei bine, asta e altceva.

B.: Ce e aceea, că e altceva? Dar lucru principal e, că azi suntem laolaltă și că vă pot săruta după cum vreau eu.

T. (privind când la bunicu-so, când la bunica-sa) Moșule, tu nu te-ai schimbat chiar de loc. Nici bunica nu s'a schimbat. Dar acum sunteți mai frumoși.

(Va urma)

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**
Redactor responsabil: **Augustin Gruția.**

Restaurantul Wachsmann:

Mâncări alese și bine pregătite.

Vinuri gustoase și ieftine.

Prânzișorul zona 20 fileri.

Abonament lunar ieftin.

□

La cerere trimite acasă:

Vin de masă: litru dela 1—1'60 cor.

Bere „Bock“: duplă Mărțișor, sticla 40 fil.

„ **Trei stejari:** deschisă, sticla 36 fil.

Apa „Lidya“: sticla 8—12 fileri.

(24) 9—?

Biserica gr.-cat. din

Ghirișul de Arieș

vinde din mână liberă

biserica veche din lemn

de brad. tălpi de stejor, material foarte bun, reflectanții să pot pune în înțelegere cu curatorul de aici.

Ghiriș de Arieș 9 Aprilie 1913.

Ioan Morariu,

curator primar.

(28) 2—2

Curs de dans

pentru fetițe

am deschis cu ziua de 6 Maiu c. n. în Blaj, sala Casinei magh. (Kovács), — unde se primesc și înscrierile înainte.

cu stimă:

Nicolae Stoica
măestru de dans dipl.

(27) 3—3

Căutăm

în fiecare oraș **REPREZENTANȚI** pentru a vinde și a plasa apa minerală

„HEBE“.

Numai persoane capabile și care dispune de o garanție, sunt rugați a se adresa la „Hebe“ Soc. Acț. Sângeorzul-român (Oláhszentgyörgy.)

(30) 2—2

Va concerta

prima muzică din Mediaș la 11 a. l. c. ziua întâi de Rusale în grădina hotelului Wachsmann dela 10 ore a. m. — 1 d. a. și dela 5 ore d. a.

Preț pentru intrare nu este.

(32) 1—?

„PLUGARUL“ însoțire economică-comercială Blaj.

Convocator.

P. T. membrii ai însoțirii economice și comerciale „PLUGARUL“ din Blaj se invită cu onoare în sensul §. 7 din statute la a II-a (a doua) adunare generală ordinară, care se va ține la 26 Maiu 1913 la 10 ore înainte de amiazi în localul casinei române din Blaj.

Obiectele vor fi:

1. Exmiterea unei comisiuni de 2 pentru constatarea *libelelor de plată* depuse, a membrilor prezenți, precum și a plenipotențelor întrate.
2. Numirea unui notar și exmiterea a doi membri pentru supravegherea scrutiniului și verificarea procesului verbal.
3. Raportul direcțiunii despre mersul afacerilor, raportul comitetului de supraveghere, bilanțul pe 1912, împărțirea venitului curat și darea absolutului.
4. Întregirea direcțiunii și a comitetului de supraveghere.

Blaj, la 29 April 1913.

„PLUGARUL“ însoțire economică-comercială Blaj.

DIRECȚIUNEA:

Ioan F. Negruțiu m. p.
prezident.

Vasiliu Suciū m. p.
membru în direcțiune.

Bilanțul pe anul al II-lea 1912.

Conto Bilanț.

Active—Vagyon.

Numărar în cassă — Pénztár maradvány	1.529.70
Lemne de foc — Tüzi fa	59.996.83
Mărfuri — Áru számla	26.997.93
Debitori — Adósok	30.400.46
Realități — Ingatlanok	4.775.—
Mobilar — Felszerelés	600.—
	<u>124.299.92</u>

Cto Profit și Perderi.

Eșite—Kiadás.

Interese — Kamatok	3.303.20
Salare — Fizetések	3.420.—
Chirie — Házbér	1.028.66
Spese curente — Fentartási költségek	538.65
Trăsură — Fuvadij.	2970.61
Contribuție — Adó	92.90
Profit transpus din 1911 — áth. nyer.	125.75
Profit curat din 1912 — 1912 évi t. nyer.	2104.31
	<u>13.584.08</u>

Mérleg számla.

Pasive—Teher.

Părtașii — Üzletrészek	43.026.33
Fond de rezervă — Tartalékalap	117.60
Creditori — Hitelezők	19.530.78
Imprumut — Kölcsön	58.400.—
Inter. nerid. d. părtașii — Fel nem vett kam. üzletr. u.	995.15
Profit transpus din 1911 — áth. nyer.	125.75
» curat din 1912 — 1912 évi t. nyer.	2.104.31
	<u>124.299.92</u>

Nyereség és veszteség számla.

Intrate—Bevétel.

Profit transp. din 1911 — 1911 ból áth. nyer.	125.75
Din vânzare de lemne de foc — Tüzifa árulásából	9.509.04
» » » mărfuri — Árucikkek »	38.77.99
» Proviziuni — Jutalékok	71.30
	<u>13.584.08</u>

Blaj, din ședința direcțiunii ținută la 29 April 1913.

Dr. Iuliu Maniu m. p.
director executiv.

Valer St. Iozon m. p.
contabil.

Direcțiunea:

Ioan F. Negruțiu m. p.
președinte.

Dr. Vasile Suciū m. p.
v. președinte.

Dr. Izidor Marcu m. p.

Dr. Danil Szabó m. p.

Gavril Precup m. p.

Ioan Maior m. p.

George Bărbat m. p.

Vasiliu Suciū m. p.

Emil Vlăssa m. p.

S'a revăzut și aflat în consonanță cu cărțile purtate în ordine. Blaj la 5 Maiu 1913.

Aurel C. Domșa m. p.
președinte.

Dr. Ioan Rațiu m. p.

Victor Muntean m. p.

Alexiu Pop m. p.

Ioan F. Negruțiu jun. m. p.

Dr. Octavian Prie m. p.

Membrii comitetului de supraveghere.